

Yleistä

Toimintavuotta väreivät uusien toimitilojen etsiminen, Warner-konsernilta saatu jättimäinen aineistolahjoitus, äänitearkisto- ja digitointiyhteistyö sekä Varhainen musiikkinetti -hanke, jonka yhteydessä Suomessa kartoitettiin ja kerättiin nyt ensimmäistä kertaa internetin alkuvaiheen tuotteita. Muuten Jazz & Pop Arkisto hankki, säilytti, luetteloi ja digitoi aineistoa entiseen tapaan. Janne Mäkelä jatkoi johtajana Juha Henrikssonin sijaisena, ja Maaret Storgårds aloitti toisen vuoden amanuenssina. Jouni Eerola toimi määräaikaisena digitoijana ja projektisihteerinä.

Arkiston kannatusyhdistyksessä jäseniä oli 234. Kannatusyhdistyksen hallituksen puheenjohtajana toimi Jaakko Harjula. Muut hallituksen jäsenet olivat Kaarina Kilpiö, Risto Blomster, Eero Lupari, Jussi Raittinen, Markus Ketola, Hannu Tolvanen (varapj.), Klaus Järvinen, Jaana-Maria Jukkara, Markku Mäenpää, Jarmo Wallenius ja Jussi Saksa. Sihteerinä toimi arkistonjohtaja. Hallitus kokoontui neljä kertaa. Kokouspalkkioita ei maksettu.

JAPAlla oli vuoden lopussa tutkimusaineistoa noin 370 hyllymetriä, muun muassa 5600 tuntia julkaisemattomia äänitteitä. Henkilökokoelmien määrä oli 354.

Viime vuodet JAPA on tullut tunnetuksi digitoinnin asiantuntijana. Vuonna 2009 tämän tehtävän rinnalle nousi uusien aineistotyyppien hankinta sekä tutkimuspalvelujen tehostaminen.

1. Varsinainen toiminta

1.1. Aineistonhankinta

JAPA henkilökokoelmat perustuvat lahjoituksiin. Vuoden 2009 suurin lahjoitus tuli Warner Music Finlandilta, joka luovutti JAPAlle säilytettäväksi 30 hyllymetriä Fazerin ja muiden suomalaisten musiikkiyhtiöiden kirjallisia dokumentteja 1800-luvun lopulta 1980-luvulle. Merkittäviä lahjoittajia olivat lisäksi muun muassa Anu Ceesay (Delta Rhythm Boys -aineistoa), viihteen monitoimimies Heikki Hietamies, rumpali Matti Koskiala, orkesterinjohtaja Matti Oiling, muusikko Jimi Tenor ja sovittaja Matti Viljasen perikunta.

JAPA osallistui itse entistä aktiivisemmin aineistohankintaan. ESEKin tukemassa Varhainen musiikkinetti -keruuhankkeessa kartoitettiin järjestelmällisesti vanhaa internet-aineistoa – ensimmäisenä Suomessa ja kenties koko maailmassa! – ja etsittiin Suomen ensimmäistä musiikkiesiintyjän kotisivua. Tulokset julkistettiin Helsingin Musiikkimessuilla lokakuussa. JAPA sai apurahoja Suomen ensimmäisen kunnallisen nuorisokahvilan eli niin sanotun Haka-kerhon musiikillisen muistitiedon keräämiseen ja palkkasi toimittaja Pauli Saarisen haastattelemaan kerhon toimintaan liittyneitä muusikoita. Yleiskokoelmissa audiovisuaalinen tutkimusaineisto karttui, kun television musiikkiohjelmien ja muun videomateriaalin tallentamista jatkettiin. Myös lehtileikkeiden kerääminen pysyi arkiston tehtävänä.

1.2. Tietojärjestelmät ja -palvelut

Aineisto luettelointiin pääasiassa Kansalliskirjaston ylläpitämään Violaan mutta myös Populaarimusiikin historia -tietokantaan sekä arkiston kotisivuille, jotka uudistettiin perusteellisesti alkuvuonna 2009. Myös JAPAN printtiesite tehtiin kokonaan uusiksi. JAPAN aineistoja käytettiin entistä enemmän, mutta neuvonta- ja tiedonhakupalvelut pysyivät maksuttomina. Resurssipulan vuoksi aineisto kasautui ja luettelointi viivästyi.

1.3. Digitointi

JAPA jatkoi arkistomateriaalinsa digitointia, antoi asiantuntijalausuntoja, kehitti yhteistyötä ja opasti muita suomalaisia laitoksia. JAPA hallinnoi muistiorganisaatioiden muodostamaa ja opetusministeriön tukemaa Digiwiki-verkkopalvelua, jossa kerrotaan digitoinnista ja pitkäaikaissäilyttämisestä. Digiwiki-seminaari Helsingin Kiasmassa 12.3. keräsi 180 osallistujaa. Loppuvuodesta Digiwiki järjesti tutustumismatkan Mikkelin digitointikeskukseen ja organisoii Kansallisen digitaalisen kirjaston kanssa koulutustapahtumia.

JAPA toimi vetäjänä neljän äänitearkiston Äänistö-hankkeessa, jonka tavoitteena 2009–2010 on digitointiyhteistyön tiivistäminen, taustajärjestelmien kehittäminen ja koulutuksen järjestäminen. Opetusministeriö on tukenut hanketta 90.000 eurolla.

1.4. Tutkimus, opetus ja seminaarit

Arkistonjohtaja Janne Mäkelä julkaisi tieteellisiä artikkeleita suomalaisesta musiikkiviennistä (*European Journal of Cultural Studies*) ja populaarimusiikin muistiteollisuudesta (*De-Canonizing Music History*, Cambridge Scholars Press). Hän esitelmöi populaarimusiikista Musiikintutkijoiden symposiumissa Turun yliopistossa, Musiikki ja talous -seminaarissa Tilastokeskuksessa, Sellon kirjastossa Espoossa sekä kertoi JAPAN hankkeista Kansainvälisen äänite- ja audiovisuaalisten arkistojen järjestön (IASA) pohjoismaisessa konferenssissa Kansalliskirjastossa ja Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen juhlaseminaarissa. Mäkelä myös esitteli Digiwiki-hanketta Digiwikiin julkistusseminaarissa sekä Ruotsin Kuninkaallisen kirjaston työntekijöille opetusministeriön seminaarissa.

JAPA jatkoi yhteistyötä suomalaisten korkeakoulujen ja tieteellisten muistiorganisaatioiden kanssa ja tiivisti kansainvälistä toimintaa. Maaret Storgårds esitteli arkistoa Hultsfredin arkistoseminaarissa Ruotsissa ja pohjoismaisessa jazzkonferenssissa (Aalborgin yliopisto, Tanska). JAPA sai tehtäväkseen järjestää seuraavan jazzkonferenssin. JAPAN kevätkokouksessa esitelmöi dosentti Pekka Gronow jazzin ”keksimisestä” Euroopassa ja syyskokouksessa FT Risto Kukkonen jazziskelmästä.

JAPAN aineistoja käytettiin opetuksessa muun muassa Suomen virtuaaliyliopiston kurssilla *Suomalaisuus populaarimusiikissa*. Opetusministeriön oppimateriaalisivuilla oli lukioille JAPAN koostama osio *Suomalaisen jazzin vuosisata*.

1.5. Tiedotus- ja julkaisutoiminta

Toiminnasta tiedotettiin omilla kotisivuilla ja kahdesti *Mappi*-jäsenlehdessä, minkä lisäksi JAPAN lahjoituksista ja hankkeista uutisoitiin päivä- ja musiikkilehdissä. Henkilökunta kertoi arkiston toiminnasta *Helsingin Sanomissa*, Musiikkikirjastoyhdistyksen *Intervallissa* ja kahdesti YLE Radio 1:ssä. Näkyvimmin esillä olivat Warnerin lahjoitus ja Varhainen musiikkinetti -hanke. *Jazzrytmit* -

lehdessä julkaistiin amanuenssi Maaret Storgårdsin kolumnia ”Suomijazzin lisämuisti”. Janne Mäkelää haastateltiin lisäksi musiikkifaneista *Helsingin Sanomien Nyt-liitteeseen* ja populaarikulttuurin ikoneista YLE Radio 1:ssä.

JAPAN henkilökunta kiersi esittäytymässä muistiorganisaatioissa ja järjestöissä (mm. Suomalaisen musiikin tiedotuskeskus FIMIC), konserteissa, festivaaleilla, julkaisutilaisuuksissa ja vastaavissa tapahtumissa. JAPA osallistui näyttelyjärjestäjänä ja ohjelmantarjoajana Helsingin Musiikkimessuille lokakuussa.

Arkisto solmi kustannussopimuksen Juha Henrikssonin kanssa Rauno Lehtisen elämäkerran julkaisemisesta 2010 ja aloitti jazziskelmää koskevan artikkelikokoelman julkaisemisen suunnittelun. JAPA myös neuvotteli mahdollisuudesta julkaista cd-kataloginsa internet-palvelussa.

1.6. Näyttelytoiminta

JAPAN maakunnallinen lippulaiva *Suomijazzin svengaava historia* -näyttely korjattiin ja päivitettiin alkuvuonna. Näyttely oli esillä Helsingin Malmitalolla, Nokialla, Myllykoskella ja Mikkelissä. Näyttelyn verkkoversio pysyi edelleen Populaarimusiikin museo Pomusin internet-sivuilla.

1.7. Konsertit

Arkisto järjesti Helsingin Storyville-klubilla Erik Lindströmin rahaston tilaisuuden 27.5. Esiintyjinä olivat Erik Lindström Dream Team, Old Time Jazz Band feat. Marle Mikkola, Wade Mikkola Band ja Verner Pohjola ystävineen. JAPA toinen konserttitilaisuus oli Popmuusikot ry:n perustamisen 40-vuotisjuhla Helsingin Tavastiassa 23.11. Muistelukeskustelussa mukana olivat Janne Mäkelän haastattelemana Ilpo Saastamoinen, Harri Saksala ja Hasse Walli. Esiintyjinä olivat Harri Saksala & Yrjänä Sauros, Pepe Willberg & Band, Honey B. & The T-Bones ja The Winyls. Lisäksi arkisto oli yhteistyötahona Helsingin Malmitalon Erik Lindström & Stipendiaatit -konsertissa 25.5.

1.8. Edustukset

Hallituksensa jäsenten kautta JAPA oli esillä muun muassa seuraavissa laitoksissa ja järjestöissä: Sibelius-Akatemia, Pop & Jazz Konservatorio, Säveltäjät ja Sanoittajat ELVIS ry, Maailman musiikin keskus ry, Music Export Finland, Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Kansallisarkisto, Suomen Jazzliitto ry, Populaarimusiikin verkkomuseo Pomus ja Helsingin yliopisto.

Arkistonjohtaja Janne Mäkelä toimi JAPAN edustajana Musiikin ja näyttämötaiteen valtakunnallisen tutkijakoulun ohjausryhmässä, Suomen kevyen musiikin kannatusyhdistyksen hallituksessa, Äänistö-hankkeen koordinoijana, Digiwikiin johtoryhmässä ja Kansallinen digitaalinen kirjasto -hankkeen teknisessä asiantuntijaryhmässä. Hänet valittiin kansainvälisen äänite- ja audiovisuaalisten arkistojen järjestön (IASA) Suomen yhteyshenkilöksi. Tutkijana Mäkelä on lisäksi erilaisissa tieteellisissä tehtävissä, muun muassa Turun yliopiston dosenttina ja Populaarikulttuurin tutkimuslaitoksen IIPC:n toimeenpanoryhmässä. JAPA on mukana vuosittain jakamassa Suomen jazzlegendat -tunnustuspalkintoa.

1.9. Erik Lindströmin rahasto

JAPAN hallinnoimasta rahastosta jaettiin 2500 euron apuraha muusikko Tuomas Timoselle.

2. Talous

Yleisavustuksista opetusministeriön myöntämä valtionapu 107.000 euroa muodosti JAPAN toiminnan perustan ja muodosti arkiston tuloista noin 53 %. Valtionavulla katettiin eritoten vakituisen henkilökunnan palkat ja tilojen vuokrat. Neuvottelut JAPAN siirtymisestä pysyvän valtionavun piiriin jätettiin vuonna 2009 sivuun, kun keskustelujen painopiste siirtyi muuttosuunnitelmiin. Helsingin kaupungin kulttuuriyhdistysavustuksista JAPALLE myönnettiin 2000 euroa.

Erilaisista hankerahoituksista Äänistölle myönnetystä rahoituksesta JAPA käytti vuonna noin 14.000 euroa (JAPAN kokonaisosuus 28.500 euroa). JAPAN Digiwiki-rahoituksesta käytettiin noin 7500 euroa. Esittävän säveltaiteen edistämiskeskus myönsi JAPALLE Varhainen musiikkinetti -hankkeeseen 5000 euroa. Haka-kerhon taustatutkimukseen ja haastatteluihin saatiin apurahoja Suomen Kulttuurirahaston Uudenmaan rahastolta ja Kansan Sivistysrahastolta yhteensä 3000 euroa. Muu oma varainhankinta koostui kannatusyhdistyksen jäsenmaksuista ja julkaisutoiminnasta. Näistä jäsenmaksutuotto oli 3770 euroa.

Tilikauden omatoiminen kulujäämä oli 199.078, 93 euroa ja yleisavustusten määrä 198.594,82 euroa. Poistojen ja siirtojen jälkeen tilikauden tulos oli 1519,30 euroa alijäämäinen.

3. Toimitilat ja henkilöstö

JAPA on toiminut Helsingissä Arabiankatu 2:ssa vuodesta 1997. Tilat ovat jo vuosia olleet epäasianmukaiset ja riskialttiit. Nytemmin ne ovat myös täynnä. Väliaikaista varastotilaa JAPALLA oli jo toista vuotta Hämeentie 157:n väestönsuojassa. Pitkään jatkunut uusien tilojen etsiminen tuotti tulosta, kun arkistointikriteerit täyttävä ja synergia-etuja tarjoava kohtuuhintainen ratkaisu löytyi Sörnäisten rantatie 25:n tulevasta arkistokeskuksesta. JAPAN hallitus näytti vihreää valoa muuttoaikeille kokouksessaan 27.10.

JAPALLA oli kaksi vakituista työntekijää: FT Janne Mäkelä toimi johtajan sijaisena ja FM Maaret Storgårds amanuenssina, molemmat toista vuotta. Määräaikaisena työvoimana olivat HuK Jouni Eerola (digitoija ja projektisihteeri 8 kk), fil.yo Ami Vuorinen (harjoittelija 3 kk), Hannu Metso (digitoija 3 kk + vapaaehtoistyöntekijä 3 kk), FT Risto Kukkonen (tutkija 0,5 kk), toimittaja Pauli Saarinen (haastattelija 1 kk) ja Maarika Storgårds (arkistoiija 1 kk).

4. Jäsenistö

Henkilö/vuosijäsenet	181
Henkilö/ainaisjäsenet	23
Yritys/vuosijäsenet	17
Yritys/ainaisjäsenet	13

Yhteensä	234